

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1919 kl. 6 e. m.

*Konstitutionsutskottets memorial, med uppgift å vilande förslag till
ändringar i grundlagarna.*

Närvarande: Herrar Larsson i Västerås, Clason, Hellberg, Bellinder, Olof Olsson, von Geijer, von Mentzer, von Zweigbergk, greve Alexander Hamilton, Hulting, Magnusson i Tumhult, Hallén, Räf, Zander, Jansson i Edsbäcken, Henrikson, Leander, Hansson i Gårda och Persson i Tofta.

Till grundlagsenlig behandling får utskottet härmed för riksdagen anmäla följande vid 1917 års riksdag jämlikt § 64 riksdagsordningen såsom vilande antagna, från 1918 års riksdag uppskjutna förslag till ändrad lydelse av §§ 103 och 108 regeringsformen samt § 13, § 14 mom. 2, § 15 mom. 1 och 4, § 17 mom. 1 och 2, § 21, § 69 och § 70 riksdagsordningen, så ock till övergångsstadganden i regeringsformen och riksdagsordningen.

Regeringsformen.

(Nuvarande lydelse:)

§ 103.

Lagtima riksdag skall vart *tredje* år, på sätt riksdagsordningen stad-

Regeringsformen.

(Föreslagen lydelse:)

§ 103.

Lagtima riksdag skall vart *fjärde* år, på sätt riksdagsordningen stad-

(Nuvarande lydelse:)

gar, tillsätta en nämnd, som äge att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom föregående § handlar, likväl kunde anses böra från detta kall skiljas. Beslutar — — — — — belopp.

§ 108.

Lagtima riksdag skall vart *tredje* år på sätt i riksdagsordningen sägs, förordna sex för kunskaper och lärdom kände män att jämte justitieombudsmannen, som bland dem förer ordet, utöva vård över tryckfriheten. Dessa — — — — — kommitterade.

Riksdagsordningen.

(Nuvarande lydelse:)

§ 13.

Andra kammarens ledamöter skola till ett antal av tvåhundra-trettio väljas för en tid av *tre* år, räknade från och med januari månads början året näst efter det, under vilket valet skett.

(Föreslagen lydelse:)

gar, tillsätta en nämnd, som äge att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom föregående § handlar, likväl kunde anses böra från detta kall skiljas. Beslutar — — — — — belopp.

§ 108.

Lagtima riksdag skall vart *fjärde* år, på sätt i riksdagsordningen sägs, förordna sex för kunskaper och lärdom kände män att jämte justitieombudsmannen, som bland dem förer ordet, utöva vård över tryckfriheten. Dessa — — — — — kommitterade.

Övergångsstadgande.

Nämnd, varom i 103 § sägs, skall tillsättas år 1921, då ock kommitterade skola förordnas jämlikt 108 §.

Riksdagsordningen.

(Föreslagen lydelse:)

§ 13.

Andra kammarens ledamöter skola till ett antal av tvåhundra-trettio väljas för en tid av *fyra* år, räknade från och med januari månads början året näst efter det, under vilket valet skett.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

§ 14.

2. Stad, som utgör del av län, skall, där stadens folkmängd vid början av *andra* året inom en *treårsperiod* uppgår till eller överstiger tre tvåhundredrettiondelar av rikets folkmängd, utgöra en valkrets i fråga om val, som avser tid efter periodens utgång; dock må stad, vars folkmängd utgör minst sex tvåhundredrettiondelar av rikets folkmängd, kunna delas i valkretsar.

Inträffar vid början av *andra* året inom en *treårsperiod*, att i stad, som utgör en valkrets, folkmängden ej längre uppgår till en nittiondel av rikets folkmängd, skall staden icke vidare bilda egen valkrets.

§ 15.

1. I varje valkrets väljes, efter folkmängden vid början av *andra* året näst före den *treårsperiod*, för vilken valen gälla, en riksdagsman för varje fullt tal, motsvarande en tvåhundredrettiondel av rikets folkmängd.

4. Det antal riksdagsmän, varje valkrets enligt ovan angivna grunder äger utse, fastställs för varje *treårsperiod* av Konungen.

§ 17.

1. Val till riksdagsmän i andra kammaren verkställas under septem-

§ 14.

2. Stad, som utgör del av län, skall, där stadens folkmängd vid början av *tredje* året inom en *fyraårsperiod* uppgår till eller överstiger tre tvåhundredrettiondelar av rikets folkmängd, utgöra en valkrets i fråga om val, som avser tid efter periodens utgång; dock må stad, vars folkmängd utgör minst sex tvåhundredrettiondelar av rikets folkmängd, kunna delas i valkretsar.

Inträffar vid början av *tredje* året inom en *fyraårsperiod*, att i stad, som utgör en valkrets, folkmängden ej längre uppgår till en nittiondel av rikets folkmängd, skall staden icke vidare bilda egen valkrets.

§ 15.

1. I varje valkrets väljes, efter folkmängden vid början av året näst före den *fyraårsperiod*, för vilken valen gälla, en riksdagsman för varje fullt tal, motsvarande en tvåhundredrettiondel av rikets folkmängd.

4. Det antal riksdagsmän, varje valkrets enligt ovan angivna grunder äger utse, fastställs för varje *fyraårsperiod* av Konungen.

§ 17.

1. Val till riksdagsmän i andra kammaren verkställas under septem-

(Nuvarande lydelse:)

ber månad året näst före början av de *tre* år, för vilka valen gälla.

2. Förordnar Konungen om nya val, förrättas dessa ofördröjligen för den tid, som återstår av *tre*årsperioden.

§ 21.

Riksdagsman, som för andra kammaren vald blivit, må ej denna befattning sig undandraga, med mindre han företer giltiga skäl för avsägelse. Som sådana anses:

1. de hinder allmänna lagen uppräknar såsom laga förfall;

2. ålder över 60 år;

3. att den valde tillförene såsom riksdagsman bevistat *tre* lagtima riksdagar.

Avsägelse — — — befallningshavande.

§ 69.

Lagtima riksdag skall vart *tredje* år tillsätta en nämnd av fyrtioåtta personer, därav vardera kammaren genom slutna omröstning inom sig utser tjugofyra, och vilken nämnd, i den ordning 103 och 104 §§ regeringsformen stadga, äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom regeringsformens 102 § handlar, likväl kunna

(Föreslagen lydelse:)

ber månad året näst före början av de *fyra* år, för vilka valen gälla.

2. Förordnar Konungen om nya val, förrättas dessa ofördröjligen för den tid, som återstår av *fyra*årsperioden.

§ 21.

Riksdagsman, som för andra kammaren vald blivit, må ej denna befattning sig undandraga, med mindre han företer giltiga skäl för avsägelse. Som sådana anses:

1. de hinder allmänna lagen upptager såsom laga förfall;

2. ålder över 60 år;

3. att den valde tillförene såsom riksdagsman bevistat *fyra* lagtima riksdagar.

Avsägelse — — — befallningshavande.

§ 69.

Lagtima riksdag skall vart *fjärde* år tillsätta en nämnd av fyrtioåtta personer, därav vardera kammaren genom slutna omröstning inom sig utser tjugofyra, och vilken nämnd, i den ordning 103 och 104 §§ regeringsformen stadga, äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom regeringsformens 102 § handlar, likväl kunna

(Nuvarande lydelse:)

anses böra från detta kall skiljas.
Denna nämnd träder samma dag
den blivit vald tillsammans.

Nämndens — — — föreskrives.
I — — — — — ledamöter.

§ 70.

Lagtima riksdag skall vart tredje
år förordna sex för kunskaper och
lärdom kände män att, jämte justitieombudsmannen, som bland dem
förer ordet, utöva vård över tryckfriheten. Dessa — — — — man.

Övergångsstadgande.

1. Riksdagsman i första kammaren, som är vald med tillämpning av de före år 1909 gällande stadganden, äger ej med sin befattning fortfara längre än till början av första sexårsperioden för den valkrets, som utsett honom. Har han vid ingången av året näst före sagda period sin befattning icke nio år innehaft, må han därmed fortfara till årets slut, ändå att under tiden nio år från valet förflyta.

Där tjänstgöringstidens slut ej sammanfaller med början av sexårsperiod för den valkrets, som är berättigad till platsen, skall val, som för platsens besättande hålles, gälla för tiden intill början av närmaste sexårsperiod för valkretsen. Samma lag vare, där platsen varder ledig före tjänstgöringstidens utgång.

(Föreslagen lydelse:)

anses böra från detta kall skiljas.
Denna nämnd träder samma dag
den blivit vald tillsammans.

Nämndens — — — föreskrives.
I — — — — — ledamöter.

§ 70.

Lagtima riksdag skall vart fjärde
år förordna sex för kunskaper och
lärdom kände män att, jämte justitieombudsmannen, som bland dem
förer ordet, utöva vård över tryckfriheten. Dessa — — — — man.

Övergångsstadgande.

Intill dess nya val i hela riket till andra kammaren första gången förrättas efter utgången av augusti månad 1920, skola i fråga om val till kammaren tillämpas de före 1918 i sådant hänseende gällande stadganden. Vill riksdagsman, som enligt dessa stadganden blivit vald, avsäga sig befattningen, äge rätt därtill även i det fall att han tillförene såsom riksdagsman beristat blott tre lagtima riksdagar.

Nämnd, varom i 69 § sägs, skall tillsättas år 1921, då ock kommitterade skola förordnas jämlikt 70 §.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

2. För den grupp av valkretsar, vilken är den första enligt den i val-lagen mellan grupperna stadgade ordning, utgöres första sexårsperioden av åren 1910—1915.

Förordnar Konungen om nya val till första kammaren, innan val i sjätte gruppen förrättats för sexårsperiod, skola de nya valen gälla för grupp, som valt för sexårsperiod, till periodens utgång och för annan grupp till början av dess första sexårsperiod.

3. Intill dess nya val i hela riket till andra kammaren första gången förrättas efter utgången av augusti månad 1910, skola i fråga om val till kammaren tillämpas de före år 1909 i sådant hänseende gällande stadganden.

4. Om riksdagsmans rätt till resekostnadsersättning samt arvode eller dagtraktamente skola de före år 1909 gällande stadganden tillämpas i avseende å riksdag, som sammanträder före den 1 januari 1910.

Hänvisning: Konstitutionsutskottets utlåtanden Nr 23 1917 samt Nr 1 och 25 1918.
Första kammarens protokoll den 2 juni 1917 och den 14 juni 1918.
Andra kammarens protokoll den 7 juni 1917 och den 15 juni 1918.

Stockholm den 24 april 1919.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.
